

Turisme de Barcelona, un forat negre des del 1993

El consorci encarregat de la promoció turística de la ciutat està en mans del sector privat i pateix dèficits de fiscalització malgrat tenir participació de l'Ajuntament i rebre diners públics

El bus turístic de Barcelona | Adrià Costa

Participada per diners públics, però sota la batuta del sector privat. Així funciona des del 1993, any de la seva creació, el consorci Turisme de Barcelona, l'ens que té com a missió promoure i fomentar el turisme i el comerç a la capital catalana. Durant més de 25 anys ha estat comandada per Joan Gaspart i tot just ara ha aterrat com a nou president Joan Canadell, president també de la Cambra de Barcelona.

Qui coneix de prop el funcionament del consorci el defineix com a "opac i reticent als canvis" i assenyalen que, encara que l'Ajuntament tingui una representació del 45% i faci l'aportació econòmica majoritària, l'activitat del consorci pateix importants dèficits de fiscalització. Que tot i ser un ens de dret públic, en realitat es regeix per paràmetres d'empresa privada, una situació que l'anterior mandat dels comuns va intentar revertir amb Agustí Colom al capdavant i que caldrà veure ara quina és la línia que seguirà el nou regidor, el socialista Xavier Marcé.

Els símptomes d'aquesta diagnosi són diverses. El darrer, que el director de recursos -fins ara Albert de Gregorio- que havia estat proposat durant l'anterior mandat pel govern d'Ada Colau hagi estat rellevat del càrrec presumptament per decisió del director general, Joan Torrella, aprofitant que caducava una excedència que es podia renovar. En cap òrgan de direcció es va decidir aquest assumpte i a l'Ajuntament simplement li consta que va "demanar el reingrés" a la

Diputació de Barcelona. Però també que, tenint present que el consorci rep diners públics, decidís pagar una indemnització a un exalt càrrec que l'interventor municipal ha posat en dubte perquè (<https://www.naciodigital.cat/noticia/182353/interventor/municipal/questiona/indemnitzacio/alt/carr/ec/turisme/barcelona>) duplicava el que establia els estatuts dels treballadors. I, com a tercer exemple, el de l'exdirector general, Jordi William Carnes, que, a partir d'una auditoria interna que es va posar en marxa a instàncies de la regidoria de Turisme es va saber que va gastar 89.600 euros sense "motivació» amb una Visa pública (<https://www.naciodigital.cat/noticia/169021/william/carnes/va/gastar/89600/euros/sense/motivacio/amb/visa/publica>) i dels quals es va veure abocat a tornar-ne 15.000.

Més aportació pública que privada

Turisme de Barcelona compta aquest 2019 amb un pressupost de 54,2 milions d'euros. El 88% dels seus ingressos prové de la seva pròpia activitat amb la venda de serveis turístics. Gestiona les oficines d'informació turística de la ciutat, comercialitza tours, visites guiades i targetes turístiques i participa en la comercialització del bus turístic que gestions TMB.

Més enllà d'aquests ingressos fruit de la seva activitat, l'Ajuntament de Barcelona hi aporta, enguany 5,9 milions, 4,5 dels quals prové de l'impost d'estades turístiques que paguen els visitants. La legislació d'aquest impost estableix l'obligació de justificar a què es destinen aquests diners, funció que correspon a la direcció municipal de turisme. Fins al setembre del 2018, era justament Torrella -ara director general de Turisme de Barcelona- qui ocupava aquest càrrec. Des del consorci, no s'ha fet justificació. Fonts coneixedores de la situació asseguren que "l'aportació municipal es destina a l'amortització d'un crèdit de 15 anys de l'ICF". Es tracta dels interessos pel crèdit bancari subscrit per participar de la companyia aèria Spanair, que va acabar fent fallida el 2012 i en la qual Turisme de Barcelona va invertir-hi 15 milions. "La situació patrimonial del consorci és negativa i així es preveu fins l'any 2024", expliquen.

La Cambra aporta al pressupost només 15.000 euros. Inicialment havia d'abonar la mateixa quantitat que el consistori -l'any 2011 tant l'ajuntament com la Cambra van contribuir amb 2,28 milions- però des del 2012 ha anat minvant els recursos que transfereix. La Diputació, per la seva banda, també aporta 380.000. Tenint present que les quotes de les empreses associades al consorci suposen uns ingressos de 2,58 milions, en aquests moments, tres quartes parts de les aportacions són públiques i una quarta part d'origen privat.

"No estic d'acord del tot amb aquesta lectura, perquè l'Ajuntament és qui més rep, té superàvit de la taxa turística", assegura Joan Canadell

"No estic d'acord del tot amb aquesta lectura, perquè l'Ajuntament és qui més rep, té superàvit de la taxa turística", assegura Canadell. Es refereix al fet que des de l'any 2017 el consistori es queda més de la meitat del que la Generalitat li transfereix en concepte de taxa turística. El govern de Colau va decidir limitar a 4,5 milions els diners que destinaria a Turisme de Barcelona per promoció turística i dedicar tota la resta a mitigar els efectes del turisme als barris.

Més poder de decisió privat que públic

Però malgrat que l'aportació que fan Ajuntament i Diputació sigui molt superior al que fan la Cambra i les empreses sòcies del consorci, la realitat és que el consistori té el 45% de la representació en els òrgans de decisió, mentre que la Cambra i la Fundació es reparteixen el 55% restant en una proporció de 45-10. Això és així des de la gènesi de l'ens i s'ha mantingut immutable.

Del consell general del consorci, Ada Colau n'és la presidenta i els vicepresidents són el president de la Cambra, ara Joan Canadell enlloc de Miquel Valls; el regidor de Turisme, Xavier Marcé i un Jordi Clos en representació de la Fundació Barcelona Promoció. Per altra banda està el comitè executiu, del qual Canadell n'és ara el màxim responsable i que es completa amb el regidor Marcé i un representant de la Fundació. Fonts coneixedores de les darreres reunions asseguruen que aquesta tercera cadira com a vocal de la fundació ha estat representada per Gaspart. "Creiem que no es fa a la idea que ja no és president", afirmen les veus consultades. Els membres del consell i del comitè no reben retribucions en concepte de dietes d'assistència a les reunions. El sou del director general, Joan Torrella, és de 105.000 euros bruts anuals i un màxim de 25.000 euros de retribució variable.

Millores en el funcionament i deficiències persistents

L'any 2016, ja sota el mandat d'Ada Colau, es va posar en marxa un procés de millores en el funcionament del consorci per intentar adaptar-se a la llei 27/2013 de racionalització i sostenibilitat de l'administració local. La memòria d'auditoria del 2017 detalla l'adequació del règim econòmic financer a la normativa vigent en el sector públic, així com el règim de contractació. El maig del 2018, per primera vegada, es contracta un responsable de contractació i transparència, Francisco Galán, amb l'objectiu d'impulsar aquests canvis. Aquest juliol, Torrella també ha propiciat la sortida de Galán del càrrec.

Que els estatuts de Turisme de Barcelona no s'hagin modificat des del 1993, genera dubtes sobre l'aplicació de disposicions com el reial decret que regula el règim jurídic del control intern en les entitats del sector públic local, la llei de règim jurídic del sector públic; la llei de racionalització i sostenibilitat de l'administració local; la Carta municipal de Barcelona i la llei municipal i de règim local de Catalunya.

Que els estatuts no s'hagin modificat mai fa que hi hagi actuacions que generin dubtes de la bona aplicació de la llei que regeix les entitats del sector públic

En definitiva, la immutabilitat dels estatuts situa la gestió ordinària del consorci en la indefinició, ja que s'utilitzen criteris de l'àmbit privat per sobre dels de la lògica pública. Un exemple clar és el de la indemnització pagada a l'exalt càrrec Jaume Tomàs. "Genera dubtes si des del sector públic es poden pagar indemnitzacions per sobre de la normativa com a l'empresa privada. És discutible", argumentava al mes de juliol l'exregidor de Turisme Agustí Colom. De fet, ell va encarregar l'informe a l'interventor de l'Ajuntament perquè no "veia clara ni la quantitat ni els motius" de la indemnització pactada pel consorci amb l'extreballador. En el cas del consistori, no està previst que es puguin pagar indemnitzacions als alts càrrecs.

Un altre exemple de com imperen criteris de l'àmbit privat al consorci és que els treballadors reben retribucions variables en base a un document intern que no ha estat aprovat per cap òrgan de govern. De la mateixa manera que, segons fonts consultades, no va ser aprovat per cap òrgan de govern ni la indemnització a Tomàs ni la decisió de no activar la continuïtat del director de recursos Albert de Gregorio.

"S'utilitza la fórmula de l'acord, no previst en les normes internes, per abordar situacions com el suport a determinats actes o la participació en espais de representació. Aquests acords són discrecionals de la direcció general o de la presidència executiva", asseguren fonts coneixedores del funcionament intern del consorci

El consorci també va aprovar el 5 de febrer del 2018 unes normes de contractació per a l'activitat promocional i la gestió interna del consorci. Però qui coneix el grau d'aplicabilitat assegura que Turisme de Barcelona es troba "lluny" de complir amb les directrius municipals en matèria de contractació. "S'utilitza la fórmula de l'acord, no previst en les normes internes, per abordar situacions com el suport a determinats actes o la participació en espais de representació. Aquests acords són discrecionals de la direcció general o de la presidència executiva", expliquen les fonts consultades.

Així es va fer, per exemple, el 29 de gener amb l'acord de col·laboració entre la Fundació de l'Institut Català de la Cuina i de la Cultura Gastronòmica per a la celebració del Congrés Català de la Cuina. També el contracte de patrocini publicitari amb l'Agència Catalana de Turisme per la festa de benvinguda dels assistents a la Fira IBTM o el conveni amb la Cambra Oficial de Comerç, Indústria, Serveis i Navegació de Barcelona per l'actuació IMEX Frankfurt 2019. De tots ells, no hi ha "informe justificatiu" expliquen fonts consultades.

Hi ha intenció de modificar els estatuts?

L'exregidor de Turisme Agustí Colom va apuntar al final del mandat que caldria canviar els estatuts de Turisme de Barcelona per adaptar el seu funcionament a la normativa pública i poder limitar, per exemple, les competències del director general i garantir que les decisions es prenen de forma col·legiada amb la Cambra i l'Ajuntament. També procurar processos de ficalització prèvia i posterior a les decisions preses.

Joan Canadell assegura, però, que Colom "ja no és regidor" i que, per tant, caldrà esperar què vol fer Xavier Marcé, nou responsable de turisme al consistori. "Veurem quin plantejament té. S'està preparant un pla estratègic amb criteri lògic i empresarial", assegura el president de Turisme de Barcelona i de la Cambra. En tot cas, episodis com el de la indemnització qüestionada per l'interventor municipal o els càrrecs apartats, assegura que formen part del passat i que el seu objectiu és centrar-se en l'estratègia de futur. "No ens encallarem amb problemes puntuals", resumeix quan se li pregunta per si convé o no canviar els estatuts. En tot cas, no tanca la porta a fer-ho per qüestions com ara garantir que les decisions cabdals es prenguin des dels òrgans de direcció.